

POLITIHØGSKOLEN

STUDIEPLAN

**Utdanning for
politiets påtalejurister
POL-PÅTALE**

15 studiepoeng

**Godkjent i Utdanningsutvalget
15. desember 2021**

1. Innledning og formål

Påtalemyndigheten skal gjennom sitt ansvar for straffesaksbehandlingen ivareta borgernes rettssikkerhet og bidra til å skape et trygt samfunn, ved aktivt og effektivt bekjempe og forebygge kriminalitet sammen med politiet.¹

For å oppfylle samfunnsoppdraget og ivareta påtalemyndighetens ledelse og ansvar for straffesaksbehandlingen skal påtalejuristene i politiet, i nært samarbeid særlig med etterforsker/politifaglig etterforskningsledelse,² bidra til å nå de generelle målene for straffesaksbehandlingen om høy kvalitet, høy oppklaringsprosent, kort saksbehandlingstid og adekvat reaksjon.³ Et velfungerende, integrert påtaleledd som samhandler med kvalifiserte og motiverte etterforskere og politifaglige etterforskningsledere, er avgjørende for måloppnåelsen. For å fylle denne rollen, må påtalejuristene ha grunnleggende etatskunnskap, rolleforståelse, samt kompetanse innen etterforskning, straffesaksbehandling, påtalefaglig etterforskningsledelse og aktorrollen.

Utdanningen er obligatorisk for påtalejurister i politiet, og er første trinn i Politihøgskolens utdanningstilbud til disse. Gjennomført og bestått utdanning er en forutsetning for å få utvidet påtalekompetanse.

Formålet med studiet er å sikre kvaliteten i straffesaksbehandlingen ved å gi grunnleggende kompetanse til nytilsatte påtalejurister innenfor deres sentrale ansvarsområder.

¹ Jf. NOU 2017:5 Påtaleanalysen

² Nasjonal straffesaksinstruks, pkt. 2.5.2

³ Jf. rundskriv fra riksadvokaten nr. 1/2021

2. Målgruppe og opptakskrav

2.1. Målgruppe

Målgruppen for utdanningen er nytilsatte påtalejurister i politiet som skal kvalifisere for utvidet påtalekompetanse.

Søkerne må være innstilt av arbeidsgiver.

2.2. Opptakskrav

Søkere må dokumentere følgende krav:

Utdanning:

- bestått master i rettsvitenskap eller cand.jur.

Ansettelse, praksis og andre krav:

- ansettelse i politiet som påtalejurist⁴.

3. Læringsutbytte

Studiet er organisert i 4 tema som samlet skal gi grunnleggende kompetanse til nytilsatte påtalejurister innenfor deres sentrale ansvarsområder.

Oversiktstemaet etatskunnskap og rolleforståelse skal gi et overordnet perspektiv på innholdet i de øvrige emnene. Hovedtemaene etterforskning, straffesaksbehandling og påtalefaglig etterforskningsledelse samt aktorrollen sidestilles i studiet.

3.1. Generell kompetanse

Studentene kan etter gjennomført utdanning:

- sikre kvalitet og rettsikkerhet i straffesaksbehandlingen
- påtalemyndighetens organisasjon, samfunnsoppdrag, rolle og funksjon i straffesaksbehandlingen (ev. i straffesakssystemet)
- ta og vise selvstendig ansvar for påtalefaglig ledelse av etterforskning
- identifisere, vurdere og håndtere profesjonsetiske problemstillinger

⁴ Politifullmektig, politiadvokat eller politiadvokat 2

- forstå betydning av forskningsbasert og erfaringsbasert kunnskap, og anvende dette i straffesaksbehandling.

Tema 1: Etatskunnskap og rolleforståelse

3.2. Kunnskaper

Studentene har etter gjennomført utdanning kunnskap om:

- ansvarsområdene for politi og påtalemyndighet, herunder grensen mellom straffeprosessuelle tvangsmidler og polisiære inngrepshjemler
- organisering av etterforskning
- funksjons- og rollebeskrivelser i organisasjonen, og under utførelse av etterforskning
- legalitets- og kvalitetskontroll, og påtalemyndighetens objektivitetsplikt
- prioriteringsansvar og porteføljestyring
- sentrale direktiver, retningslinjer og kilder som beslutningsstøtte
- hovedformål og prinsipper for erfaringslæring i straffesaker.

Tema 2: Etterforskning

3.3. Kunnskaper

Studentene har etter gjennomført utdanning kunnskap om:

- etterforskning som fag, herunder de forskningsbaserte samt erfaringsbaserte kunnskapsformene som etterforskningsfaget er forankret i
- etterforskningsmetoder og -strategier og deres betydning i bekjempelse og forebygging av kriminalitet
- saks- og metodefelt innen generell etterforskning
- sentrale tekniske- samt taktiske etterforskningsmetoder og standarder, for
 - åsted og sporsikring
 - avhørsmetoder
 - rekonstruksjoner, konfrontasjoner og identifisering
 - samarbeid med andre aktører
 - rettsanmodninger

3.4. Ferdigheter

Studentene skal etter gjennomført utdanning kunne:

- identifisere, vurdere og avgjøre hvilke etterforskningsmetoder som er tilgjengelig og relevante å anvende i ulike sakstyper
- vurdere kvaliteten på den utførte etterforskningen
- identifisere mangler og svakheter, og beslutte kompenserende tiltak

Tema 3: Påtalefaglig etterforskningsledelse og straffesaksbehandling

3.5. Kunnskaper

Studentene skal etter gjennomført utdanning ha kunnskap om:

- bruk av etterforskningsplaner
- rammene for prioriteringer under etterforskningen og tilskjæring av sak
- de rettslige rammene for egen taushetsplikt og kommunikasjonsrett i straffesaksbehandlingen
- bevisvurdering, herunder kjennskap til vitne- og rettspsykologi
- krav til de ulike påtaleavgjørelser
- behandling av klagesaker, og andre saker med frister

3.6. Ferdigheter

Studentene skal etter gjennomført utdanning kunne:

- treffe påtaleavgjørelser med høy kvalitet
- utøve legalitets- og kvalitetskontroll, herunder ta stilling til om etterforskningen er tilstrekkelig dokumentert og objektivt utført
- samhandling med PEL/samarbeide med politifaglig etterforskningsleder/-ledelse
- veilede om de rettslige rammene for bruk av etterforskningsmetoder og tvangsmidlene, og kontrollere at disse overholdes
- kommunisere målrettet, og opprettholde politiets legitimitet i møte med media

- kritisk vurdere bevis, enkeltvis og samlet
- evaluere og gi tilbakemelding på saker for å bidra til økt kvalitet, jf. systematisk erfaringslæring

Tema 4: Aktorrollen

3.7. Kunnskaper

Studentene skal etter gjennomført utdanning ha kunnskap om:

- rettslige rammer for bevisoppgave, innledningsforedrag, bevisførsel og prosedyre
- eksaminasjon av tiltalte, fornærmede og andre vitner
- presentasjonsteknikk og retorikk

3.8. Ferdigheter

Studentene skal etter gjennomført utdanning kunne:

- forberede og gjennomføre en hovedforhandling
- forberede og gjennomføre en ankebehandling
- vurdere og reflektere over egen saksforberedelse og gjennomføring av aktorrollen

4. Organisering av undervisnings- og læringsaktiviteter

Utdanningen er organisert som et deltidsstudium, og skal som hovedregel gjennomføres i løpet av 10 måneder. Omfanget på utdanningen er anslått til ca. 420 timer.

Utdanningen er organisert i samlinger, og undervisnings- og læringsaktiviteter i og utenom samlingene. Samlingene utgjør inntil 140 timer som kan fordeles over kortere og lengre tid, og kan være helt eller delvis nettbasert.

Det er krav om minimum 80 % deltakelse på samlingene.

Undervisnings- og læringsaktivitetene skal bidra til å gi studentene et godt læringsutbytte, og det legges vekt på fleksible og varierte arbeidsformer med stor grad av studentaktivitet. Undervisnings- og læringsaktivitetene vil omfatte

litteraturstudier, forelesninger, presentasjoner, individuelt arbeid, gruppearbeid, praktiske øvelser samt andre aktiviteter som er relevante for utdanningen.

Utdanningen har arbeidsintegrert læring som bærende prinsipp, og studiet vil veksle mellom nettbaserte elementer, porteføljeintegreerte læringsaktiviteter, samlinger, casebasert undervisning og veiledning. Det vil være krav til for- og etterarbeid til samlingene.

Det blir gitt veiledning knyttet til arbeidskravene.

En nettbasert læringsplattform benyttes i administrering og pedagogisk gjennomføring av studiet.

Arbeidskrav

Følgende arbeidskrav må være godkjent før studentene får avlegge eksamen:

- Kunnskapstest (tema 1)
- En skriftlig oppgave (1.500 ord +/- 10%) (tema 2 og/eller 3)
- Video av presentasjon (tema 3)
- Video av presentasjon (tema 4)

5. Vurdering

Studentene blir vurdert underveis gjennom arbeidskrav, og får tilbakemeldinger på disse etter nærmere oppgitte kriterier forankret i beskrivelsene av læringsutbytte.

Utdanningen avsluttes med individuell hjemmeeksamen som består av to oppgaver;

- en skriftlig oppgave (1.500 ord +/- 10%)
- en muntlig presentasjon (dokumenteres med video).

Det benyttes karakterene bestått/ikke bestått.

6. Litteratur

6.1. Pensum (946 sider)

Obligatorisk pensum (946 sider)

- Aarli, R., Hedlund, M.-A. & Jebens, S. E. (Red.) (2015). *Bevis i straffesaker: Utvalgte emner*. Gyldendal juridisk. Kap. 3, 5, 13-15.
- Beyer, J. (2013). *Retorik i retten*. Hans Reitzels Forlag.
- Bjerknes, O. T. & Fahsing, I. A. (2018). *Etterforskning: Prinsipper, metoder og praksis*. Fagbokforlaget. Kap. 1-9 og 12.
- Kjelby, G. J. (2019). *Påtalerett* (2. utg.). Cappelen Damm akademisk. Kap. 5, 6.8, 8.3, 9.1-3 og 9.6.
- Magnussen, S. & Stridbeck, U. (2020). Vurdering av troverdighet: Hva sier forskningen anno 2020? *Tidsskrift for Strafferett*, 20(1), 6-17.
<https://doi.org/10.18261/issn.0809-9537-2020-01-02>
- Myhrer, T.-G. (2019). God påtaleskikk. I A. Fanebust (Red.), *Juss og etikk* (s. 17-109, 2. utg.). Universitetsforlaget.
- Oxburgh, G., Myklebust, T., & Grant, T. (2010). The Question of question types in police interviews: A review of the literature from a psychological and linguistic perspective. *Journal of Speech Language and the Law*, 17(1), 45-66. <http://dx.doi.org/10.1558/ijsll.v17i1.45>

6.2. Forutsettes kjent

- Riksadvokaten. (2021). *Riksadvokatens forventninger til rollen som påtalefaglig etterforskningsleder*. <https://www.riksadvokaten.no/document/om-patalefaglig-etterforskningsledelse/>
- Riksadvokaten. (2021). *Mål og prioriteringer for straffesaksbehandlingen (1/2021)* [Rundskriv]. <https://www.riksadvokaten.no/document/riksadvokatens-mal-og-prioriteringer-for-2021/>
- Riksadvokaten. (2018). *Kvalitetskrav til straffesaksbehandlingen i politiet og ved statsadvokatembetene mv. (Kvalitetsrundskrivet) (3/2018)* [Rundskriv]. <https://www.riksadvokaten.no/document/nytt-kvalitetsrundskriv/> (med hyperlenker til øvrige)
- Riksadvokaten. (2017). *Etiske retningslinjer for medarbeidere i påtalemyndigheten (2/2017)* [Rundskriv]. (<https://www.riksadvokaten.no/document/god-framferd-i-patalemakta/>)

Riksadvokaten. (2016). *Henleggelse på grunn av kapasitetsgrunner* (3/2016) [Rundskriv]. (<https://www.riksadvokaten.no/document/henleggelse-av-manglende-saksbehandlingskapasitet-mv/>)

Riksadvokaten. (2015). *Ny straffelov* (2/2015) [Rundskriv]. (<https://www.riksadvokaten.no/document/ny-straffelov/>)

Riksadvokaten. (1999). *Etterforskning* (3/1999) [Rundskriv]. (<https://www.riksadvokaten.no/document/etterforskning/>)

Riksadvokaten & Politidirektoratet. (2020). *Nasjonal straffesaksinstruks* (rev. 2020). <https://www.riksadvokaten.no/document/nasjonal-straffesaksinstruks-revidert-mai-2020/>